ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 1 (2017)

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

ΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

ISSN: 2529-1157

Σε Συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και την
Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ DIVANICARAVEL
15-18 Ιουνίου 2017

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο εκπαίδευσης των χαρισματικών παιδιών

ΟΛΓΑ ΤΣΟΚΑ

doi: 10.12681/edusc.1761

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΤΣΟΚΑ Ο. (2019). Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο εκπαίδευσης των χαρισματικών παιδιών. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, *1*, 1507–1519. https://doi.org/10.12681/edusc.1761

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο εκπαίδευσης των χαρισματικών παιδιών

Όλγα Τσόκα
Φιλόλογος – Γλωσσολόγος, Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων
Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΠΑ
greekprofessor@yahoo.gr

Περίληψη:

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να αποδώσει αδρομερώς το γενικό περίγραμμα της χαρισματικής εκπαίδευσης στα σχολεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην πραγματικότητα πρόκειται για βιβλιογραφική επισκόπηση της χαρισματικής εκπαίδευσης στα Ευρωπαϊκά Σχολεία με βασικούς άξονες τις περισσότερες από τις χώρες της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης. Η διερεύνηση της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής στα εν λόγω σχολεία πραγματοποιείται με βάση τις εξής δύο κατευθυντήριες γραμμές: α) τα κριτήρια αναγνώρισης της χαρισματικότητας και, επομένως, των χαρισματικών παιδιών και β) την επαγγελματική εκπαίδευση και / ή κατάρτιση των εκπαιδευτικών (Mönks & Pflüger 2005).

Αυτό το οποίο αξίζει να σημειωθεί είναι ότι δεν υπάρχει ενιαία πολιτική στα Σχολεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι πρακτικές που ακολουθούνται ποικίλουν από χώρα σε χώρα (Reid & Boettger 2015). Οι Ευρωπαϊκές χώρες δεν έχουν αναπτύξει ένα ενιαίο σύστημα εκπαιδευτικής παροχής για την υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών (Sekowski & Lubianka 2015). Τα προβλήματα διάγνωσης των χαρισματικών παιδιών θα μπορούσαν έως ένα βαθμό να δικαιολογηθούν και από το γεγονός ότι, μεταξύ των ειδικών επιστημόνων δεν υπάρχει ομοφωνία ως προς το προφίλ τους (Betts & Neihart 2012), ενώ το ζήτημα της κατάρτισης των εκπαιδευτικών συνδέεται με οικονομικά μεγέθη.

Η έρευνα αποκαλύπτει τη δυναμική ανάπτυξη της χαρισματικής εκπαίδευσης στα Ευρωπαϊκά Σχολεία. Η μεγαλύτερη πρόοδος παρατηρείται στην Ελβετία, τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ακολουθούμενες από χώρες, όπως η Ρουμανία και η Σουηδία.

Λέξεις – Κλειδιά: Ευρώπη, Ευρωπαϊκά σχολεία, εκπαίδευση, χαρισματικότητα, κριτήρια, επαγγελματική κατάρτιση.

Abstract

The present thesis attempts to generally ascribe the outline of the gifted education in European Union schools. In reality, it concerns the bibliographical overview of the gifted education in European schools, having as principal axis most of the Central and Western Europe countries. The research of the European educational policy in these particular schools is conducted based on two directional lines: a) the giftedness identification criteria and, thus, the giftedness of the children and b) the professional education as well as the teachers' training (Mönks & Pflüger 2005).

What is worth mentioning is that there is not a comprehensive policy in European Union schools and the practices that are followed range from country to country (Reid & Boettger 2015). European countries have not developed a benefit comprehensive educational system to support gifted children (Sekowski & Lubianka 2015). The problems of identifying gifted children could be excused in a degree from the fact that there is not an unanimity about their profile among experts (Betts & Neihart 2012), while the issue of the teatchers' training is connected to finances.

The research reveals the dynamic development of gifted education in European schools. The greatest progress is observed in Switzerland, Germany and the UK, followed by countries such as Romania and Sweden.

Keywords: Europe, European schools, education, giftedness, criteria, professional training.

1. Εισαγωγή

Στο παγκόσμιο εκπαιδευτικό σκηνικό, η εκπαίδευση των χαρισματικών και ταλαντούχων μαθητών αρχίζει από την Αμερική το 1870. Πλήθος ερευνών και μελετών που ακολουθούν αποκαλύπτουν ότι το ζήτημα είχε προκαλέσει έντονο επιστημονικό ενδιαφέρον (Terman 1925; Thurstone 1938 ; Hollingworth 1942 ; Guilford 1967 ; Renzulli 1977). Το 1969 διατυπώνεται στην Αμερική ο πρώτος ομοσπονδιακός ορισμός για τα χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά. Στη γηραιά Ήπειρο, την επιτακτική ανάγκη για την εκπαίδευση των χαρισματικών και ταλανούχων μαθητών επικυρώνει η Συμφωνία της Salamanca. Στο παγκόσμιο συνέδριο που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 1994 στην Ισπανία υπό την αιγίδα της UNESCO, οριοθετείται το πλαίσιο της χαρισματικής εκπαίδευσης. Την ίδια

χρονιά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση που απευθυνόταν σε όλα τα κράτη – μέλη της Ε.Ε. και, μεταξύ άλλων, τα προέτρεπε:

> α) να ψηφίσουν και να θέσουν σε εφαρμογή νομοθεσίες που να προωθούν τη στήριξη αυτών των παιδιών, β) να προωθούν ερευνητικά προγράμματα που να εξερευνούν σε βάθος τη φύση και τη συμπεριφορά των χαρισματικών παιδιών, γ) να παράσχουν συμπληρωματικά εκπαιδευτικά, ενισχυτικά προγράμματα, τόσο σε μαθητές, όσο και σε εκπαιδευτικούς, δ) να διαμορφώσουν το κατάλληλο έδαφος για την προσαρμογή των χαρισματικών παιδιών στο νέο εκπαιδευτικό κλίμα που επιχειρείται να καθιερωθεί (ένταξη του συμπληρωματικού – ενισχυτικού κύκλου μαθημάτων στο ευρύτερο εκπαιδευτικό σύστημα), ε) να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να αποφευχθεί ο στιγματισμός κάποιου μαθητή, εξαιτίας της χαρισματικής του φύσης αποζητώντας την εποικοδομητική αξιοποίηση ενός τέτοιου χαρίσματος και όχι την πρόκληση αρνητικών συνεπειών για τον ίδιο τον μαθητή, και στ) τέλος, να προωθήσουν μια παρομοίως εποικοδομητική συνεργασία (μέσω συμβουλίων, διαλέξεων και δικτύου συνεργασιών) μεταξύ των εκπαιδευτικών, των ψυχολόγων και όλων των σχετιζόμενων ειδικοτήτων, με σκοπό την επιτυχή πραγμάτωση μιας τέτοιας παρέμβασης. (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 2004:10)

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια βιβλιογραφική επισκόπηση της χαρισματικής εκπαίδευσης στα Ευρωπαϊκά Σχολεία της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης, με γνώμονα τις εξής δύο κατευθυντήριες γραμμές: α) τα κριτήρια αναγνώρισης της χαρισματικότητας και επομένως των χαρισματικών παιδιών και β) την επαγγελματική εκπαίδευση και / ή κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Οι χώρες που χαρτογραφούνται είναι η Αυστρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Δανία, η Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Σουηδία, η Φινλανδία.

2. Η χαρισματική εκπαίδευση στα σχολεία της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης.

2.1. Αυστρία

Η χαρισματική εκπαίδευση στην Αυστρία χρονολογείται από το 1962, οπότε και έγινε μέρος της εκπαιδευτικής νομοθεσίας. Τη δεκαετία του 1970 επετράπη για πρώτη φορά σε μαθητές με ιδιαίτερες ικανότητες να παραλείψουν τάξη. Από το 1990

και μετά η χαρισματική εκπαίδευση έγινε αναπόσπαστο τμήμα της γενικής εκπαίδευσης.

(Reid & Boettger 2015:160). Η ταυτοποίηση των χαρισματικών μαθητών έγκειται κυρίως στα χέρια ειδικών. Σχολικοί ψυχολόγοι και δάσκαλοι χρησιμοποιούν για τον σκοπό αυτό τυποποιημένα διαγωνίσματα και η συμμετοχή σε αυτά γίνεται κατόπιν αυτοπρότασης του μαθητή ή πρότασης του δασκάλου. Η επιτυχία στο σχολείο θεωρείται εν δυνάμει δείκτης χαρισματικότητας (Mönks & Pflüger 2005:21).

Η χαρισματική εκπαίδευση περιλαμβάνεται στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών περίπου τα τελευταία 25 χρόνια. Ορισμένες μόνο εκπαιδευτικές ακαδημίες «Teacher Training Colleges» (Pädagogische Akademie) περιλαμβάνουν τη χαρισματική εκπαίδευση ως ένα ουσιώδες μέρος του προγράμματός τους. Θεωρητικά και πρακτικά θέματα χαρισματικής εκπαίδευσης προσφέρονται πιο συχνά σε επίπεδο σεμιναρίων, εργαστηρίων και διαλέξεων Πανεπιστημιακού επιπέδου. Το Αυστριακό Υπουργείο Παιδείας χρηματοδοτεί μερικώς μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών εξειδίκευσης στη χαρισματική εκπαίδευση «Specialist in Gifted Education» τα οποία απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς (Mönks & Pflüger 2005:21-22).

2.2. Γαλλία

Στη Γαλλία δεν υπάρχει επίσημη διαδικασία ταυτοποίησης για τους χαρισματικούς, η οποία να αναγνωρίζεται σε εθνικό επίπεδο, αλλά ούτε και ειδικές παροχές προβλέπονται για τους χαρισματικούς μαθητές. Το Υπουργείο Παιδείας, βασιζόμενο στις πρακτικές ορισμένων πιλοτικών προγραμμάτων για τα χαρισματικά παιδιά στη Γαλλία, καθώς και σε προγράμματα άλλων χωρών προτείνει ως κριτήριο δείκτη νοημοσύνης ίσο ή μεγαλύτερου του 130. Ο δείκτης νοημοσύνης εκτιμάται συνήθως με το τεστ Wechsler (WISC, WAIS). Χορηγείται από έναν ψυχολόγο σε ιδιωτικό γραφείο ή από έναν σχολικό ψυχολόγο (ό.π.:60,62-63).

Στη Γαλλία δεν προβλέπεται συστηματική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που να αφορά στους χαρισματικούς. Το αρμόδιο υπουργείο σε επίσημη ανακοίνωσή του για πρώτη φορά το 2002 αναφέρει ότι η ευαισθητοποίηση των δασκάλων στην ποικιλομορφία του μαθητικού πληθυσμού αποτελεί βασική μέριμνα της πολιτείας με εκτενή αναφορά στους χαρισματικούς μαθητές. Ορισμένοι ιδιωτικοί σύλλογοι για τα χαρισματικά παιδιά περιστασιακά διοργανώνουν συνέδρια στα οποία παρευρίσκονται δάσκαλοι και ειδικοί με δική τους πρωτοβουλία.

2.3. Γερμανία

Ο όρος χαρισματικότητα αναφέρεται ρητώς στη νομοθεσία ορισμένων μόνο πόλεων, καθώς δεν υπάρχει ενιαίο εκπαιδευτικό σύστημα στη Γερμανία (Mönks & Pflüger 2005:35). Τα χαρισματικά παιδιά αναγνωρίζονται από δασκάλους και γονείς. Βασική προϋπόθεση της διαδικασίας αναγνώρισης της χαρισματικότητας είναι τα σπουδαία σχολικά επιτεύγματα. Στη διαδικασία αυτή ορισμένα προγράμματα χρησιμοποιούν test IQ (Fisher et al, 2005).

Στη Γερμανία προσφέρονται περιστασιακά ευκαιρίες επανεκπαίδευσης των δασκάλων. Το διεθνές κέντρο μελέτης της χαρισματικότητας «International Centre for the Study of Giftedness» του Münster University διοργανώνει: α) προγράμματα επανεκπαίδευσης για δασκάλους με στόχο την εξειδίκευση στην χαρισματική εκπαίδευση «Specialist in Gifted Education» και β) προγράμματα επανεκπαίδευσης για δασκάλους της προσχολικής αγωγής «Specialist in pre – School Gifted Education». Σε ορισμένες μόνο πόλεις μόνο, όπως στο Düsseldorf, λαμβάνεται ειδική μέριμνα - ευθύνη για την αναβάθμιση των εκπαιδευτικών σε σχέση με τη χαρισματική εκπαίδευση (Mönks & Pflüger 2005:37).

2.4. Δανία

Επίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα που να αφορούν τη χαρισματική εκπαίδευση δεν εντοπίζονται στη Δανία (Baltzer et al, 2005). Ακόμα και οι όροι χαρισματικότητα ή χαρισματικοί μαθητές δεν αναφέρονται στη σχετική νομοθεσία. Παρόλα αυτά η αναγνώριση της ατομικότητας αποτελεί θεμελιώδης κατευθυντήρια γραμμή στο εκπαιδευτικό σύστημα της Δανίας (Reid & Boettger 2015:159). Γενικευμένες διαδικασίες ταυτοποίησης για τους χαρισματικούς μαθητές δεν υπάρχουν. Εξαίρεση αποτελούν η Βασιλική Σχολή Μπαλέτου (Royal Ballet School) και το Γυμνάσιο Sct Annæ που καθιερώνουν τα δικά τους θεσμικά κριτήρια για τους τομείς του χορού και της μουσικής (Mönks & Pflüger 2005:42-43).

Τα θέματα της χαρισματικότητας ή της χαρισματικής εκπαίδευσης δεν αποτελούν θέματα συζήτησης στην υποχρεωτική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Ούτε προβλέπεται στο πλαίσιο της επανεκπαίδευσής τους. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο,

ξεκίνησε από τη Μένσα το «Δίκτυο Χαρισματικών Παιδιών» λειτουργεί από γονείς χαρισματικών παιδιών (ό.π.:43).

2.5. Ελβετία

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελβετία είναι αποκεντρωμένο. Καθένα από τα 26 καντόνια της Ελβετίας ακολουθεί διαφορετική εκπαιδευτική πολιτική. Σε 19 Γερμανόφωνα καντόνια αναγνωρίζεται η ύπαρξη των χαρισματικών παιδιών, τα οποία εντάσσονται στην ομάδα των παιδιών με ειδικές ανάγκες (Reid & Boettger 2015:159). Η απόφαση για εφαρμογή των ατομικών παροχών μέσα στις κανονικές τάξεις βασίζεται στην πρόταση του δασκάλου ή την αυτοπρόταση. Για παροχές, όπως η παράλειψη τάξεων ή ακόμα και η παρακολούθηση μεγαλύτερων τάξεων για ένα συγκεκριμένο θέμα ή μάθημα προϋποθέτει ψυχολογική εξέταση από σχολικό ψυχολόγο (Mönks & Pflüger 2005:30).

Στην Ελβετία για πρώτη φορά το 2003 οργανώνεται εκπαιδευτικό πρόγραμμα μεταπτυχιακού επιπέδου στη χαρισματική εκπαίδευση που πραγματοποιείται στο παιδαγωγικό Πανεπιστήμιο «University of Education Northwestern Switzerland (PH FHNW) (Müller-Oppliger 2008:22). Ένα σεμινάριο διάρκειας μιας εβδομάδας που αφορά στην χαρισματική εκπαίδευση το οποίο ονομάζεται «Wings» προσφέρεται σε ιδιωτικό επίπεδο και οργανώνεται σε ιδιωτικά κέντρα επανεκπαίδευσης στις επαρχιακές περιοχές της χώρας (Mönks & Pflüger 2005:32).

2.6. Ηνωμένο Βασίλειο

Η ιστορία της χαρισματικής εκπαίδευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο χρονολογείται από το 1944 (Reid & Boettger 2015:159). Ωστόσο, τη δεκαετία του 1990 προβλέπονται και νομοθετικά ειδικές εκπαιδευτικές παροχές για χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά. Στο Ηνωμένο Βασίλειο κάθε σχολείο αναπτύσσει τα δικά τους κριτήρια χαρισματικότητας και υπολογίζεται ότι ένα 5% με 10% των μαθητών σε κάθε σχολείο κρίνεται χαρισματικό ή ταλανούχο (ό.π.:158). Οι υποψήφιοι υποδεικνύονται από τους δασκάλους βάσει των σχολικών και της εξωσχολικών επιδόσεων τους. Οι μαθητές που αξιολογούνται ως χαρισματικοί συμμετέχουν σε θερινό σχολείο ή στην «Ακαδημία για Χαρισματικούς και Ταλαντούχους Νέους».

Η χαρισματικότητα και η χαρισματική εκπαίδευση αποτελούν μέρος του γενικού προγράμματος εκπαίδευσης των δασκάλων. Διαφέρει, ωστόσο, από το ένα

εκπαιδευτικό ίδρυμα στο άλλο. Επαγγελματίες όπως ψυχολόγοι, σύμβουλοι, σχολικοί επιθεωρητές, μπορούν να έχουν πρόσβαση στη χαρισματική εκπαίδευση. Το εθνικό πρόγραμμα εκπαίδευσης για σχολικούς συντονιστές χαρισματικών και ταλαντούχων μαθητών καθώς και ένα εκτεταμένο πρόγραμμα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης για τους εκπαιδευτικούς διαχειρίζονται το Ινστιτούτο Εκπαίδευσης του Γουέστμινστερ «Westminster Institute of Education» και το Πανεπιστήμιο Όξφορντ Μπρούκς «Oxford Brookes University» (Mönks & Pflüger 2005:152).

2.7. Ιρλανδία

Στη νομοθεσία της Ιρλανδίας δεν γίνεται ρητή αναφορά στους χαρισματικούς μαθητές και στην εκπαίδευσή τους. Παρόλα αυτά αναγνωρίζεται η ύπαρξη μαθητών με ειδικές ανάγκες εκπαίδευσης. Η εξωσχολική επιτυχία, τα διαγωνίσματα και η ψυχολογική αξιολόγηση χρησιμοποιούνται ευρέως για την αξιολόγηση των υποψηφίων, κατόπιν υπόδειξης του δασκάλου και ενός ειδικού. Ιδιαίτερα η αναγνώριση της χαρισματικότητας βασίζεται στα αποτελέσματα των υποψήφιων μαθητών από τη συμμετοχή τους στο Εκπαιδευτικό Τεστ Ικανοτήτων (SAT) (Mönks & Pflüger 2005:86).

Η χαρισματική εκπαίδευση γενικά δεν είναι θέμα το οποίο καλύπτεται στην υποχρεωτική εκπαίδευση ή επανεκπαίδευση των δασκάλων στην Ιρλανδία. Συνέδρια ή διαλέξεις διοργανώνονται περιστασιακά από την Ιρλανδική Ένωση για τα χαρισματικά παιδιά. Το Κέντρο Νεολαίας Ταλέντων (CTYI- Centre for Talented Youth) οργανώνει επανεκπαίδευση για ενδιαφερόμενους δασκάλους.

2.8. Πολωνία

Το 1991 η χαρισματική εκπαίδευση αποτελεί και επίσημα τμήμα του εκπαιδευτικού συστήματος της Πολωνίας. Υπάρχουν διάφοροι μέθοδοι αναγνώρισης της χαρισματικότητας. Σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης του παιδιού, οι κύριες μέθοδοι ταυτοποίησης είναι οι ψυχολογικές εξετάσεις, οι οποίες διεξάγονται στα κέντρα παιδαγωγικής και ψυχολογικής συμβουλευτικής. Σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μια επιπρόσθετη μορφή διάγνωσης είναι οι επιδόσεις σε διαγωνισμούς και τουρνουά. Οι μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οι φοιτητές Πανεπιστημίου συμμετέχουν σε εθνικές και διεθνείς μαθητικές Ολυμπιάδες, οι οποίες υπηρετούν διαγνωστικούς σκοπούς. Οι φιναλίστ των Ολυμπιάδων γίνονται δεκτοί χωρίς να παίρνουν μέρος σε εισαγωγικές εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο.

Δεν υπάρχουν ειδικά σχολεία τα οποία να προσφέρουν πλήρη εκπαίδευση στη διδασκαλία χαρισματικών παιδιών στην Πολωνία. Μόνο στην Ακαδημία Ειδικής Εκπαίδευσης στην Βαρσοβία μπορούν οι δάσκαλοι να επιλέξουν εξειδίκευση στη χαρισματική εκπαίδευση χρησιμοποιώντας την επιστήμη των ηλεκτρονικών υπολογιστών ή την ψυχοδιδακτική της δημιουργικότητας. Το Πανεπιστήμιο Nicolaus Copernicus στο Τορούν εκπαιδεύει δασκάλους χαρισματικών παιδιών προσφέροντας μεταπτυχιακά μαθήματα εκπαίδευσης (Mönks & Pflüger 2005:116-117).

2.9. Ρουμανία

Στην νομοθεσία της Ρουμανίας ενσωματώνονται για πρώτη φορά το 1995 διάφορα άρθρα που αφορούν το εκαπιδευτικό προφίλ των χαρισματικών παιδιών. Στα εν λόγω άρθρα ως χαρισματικοί ορίζονται οι μαθητές «με υψηλές σχολικές επιδόσεις και εξαιρετικές ικανότητες» (Mönks & Pflüger 2005:129). Την τελική και αποκλειστική ευθύνη για την ταυτοποίηση της χαρισματικότητας αλλά και τις παροχές για τους ικανούς μαθητές στη Ρουμανία έχει το σχολείο. Το βασικό κριτήριο, σύμφωνα και με τον παραπάνω ορισμό είναι οι επιδόσεις των μαθητών. Για τη στάθμιση και την αξιολόγηση των επιδόσεων υπάρχουν εθνικές προδιαγραφές αλλά λίγοι εκπαιδευτικοί είναι καταρτισμένοι να χρησιμοποιούν ή να αναφέρονται σε αυτές τις προδιαγραφές.

Ειδικοί των σχολείων, τοπικά σχολικά ψυχο-παιδαγωγικά κέντρα, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλα ιδιωτικά ιδρύματα περιστασιακά εφαρμόζουν τεχνικές ψυχολογικής αξιολόγησης.

Σε ό,τι αφορά την κατάρτιση των δασκάλων ορισμένα μόνο Πανεπιστήμια Ιδρύματα στη Ρουμανία παρέχουν τέτοια μαθήματα, όπως το α) Πανεπιστήμιο «Al.I.Cuza» της πόλης Ιάσιο, β) Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου και γ) Πανεπιστήμιο «Stefan cel mare» της Σουτσεάβα (ό.π.:133).

2.10. Σουηδία

Η χαρισματική εκπαίδευση δεν είχε τύχει, ιστορικά, αναγνώρισης στη Σουηδία, ούτε προβλέπονταν ειδικές εκπαιδευτικές παροχές για μαθητές με υψηλές επιδόσεις. Μόλις το 2002 επεξεργάζονται στη Σουηδία ένα πλάνο για τη χαρισματική εκπαίδευση το οποίο και εφαρμόζεται πειραματικά, με τη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Υπουργείου (Mönks & Pflüger 2005:133). Από το 2003 και έκτοτε η εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών βρίσκεται σε τροχιά ανάπτυξης. Όλοι οι μαθητές στο Σουηδικό Σχολικό Σύστημα είναι καταρχάς δικαιούχοι των παροχών της

χαρισματικής εκπαίδευσης, εφόσον α) δείξουν επαρκές ενδιαφέρον για ένα συγκεκριμένο σχολικό μάθημα και β) λάβουν θετικές αξιολογήσεις από τον δάσκαλό τους και/ ή από ειδικούς.

Το 2003 αναπτύχθηκε από μια ομάδα ειδικών ένα σχέδιο εκπαίδευσης δασκάλων, το οποίο και εφαρμόζεται επιτυχώς στο Πανεπιστήμιο του Βέξιε «University of Växjö». Παρόμοια κατάρτιση παρέχεται και στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο της Λουλέα «Luleå Technical University».

2.11. Φινλανδία

Η εκπαιδευτική νομοθεσία της χώρας δεν κάνει ξεχωριστή αναφορά σε χαρισματικούς μαθητές ή σε μια ομάδα από μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Reid & Boettger 2015:163). Δεν υπάρχουν επίσημες διαδικασίες αναγνώρισης ή ανάδειξης της χαρισματικότητας στη Φιλανδία, με έξαιρεση την πρώιμη είσοδο στο σχολείο, όπου τα ψυχολογικά και ιατρικά τεστ είναι απαραίτητα. Και σε αυτή την περίπτωση, η επιλογή ενός μαθητή βασίζεται σε διαφορετικά κριτήρια ανά σχολική μονάδα (Mönks & Pflüger 2005:57).

Στη Φιλανδία δεν υπάρχει ειδικό πρόγραμμα για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Η γνώση τους για τη χαρισματικότητα προκύπτει από τα δικά τους ενδιαφέροντα. Η ελευθερίας επιλογής τους σε σχέση με τον σχεδιασμό του σχολικού προγράμματος τους επιτρέπει να βρούνε τους κατάλληλους τρόπους διαφοροποίησης της διδασκαλίας για τους μαθητές και του δημοτικού και του δευτεροβάθμιου σχολείου. Οι εν ενεργεία δάσκαλοι μπορούν να παρακαλουθήσουν εθελοντικά μαθήματα, που προσφέρονται στα Πανεπιστήμια α) University of Helsinki και β) University of Tampere (ό.π.:57).

3.Συμπεράσματα.

Η παραπάνω σύντομη επισκόπηση φανερώνει ότι δεν υπάρχει ενιαία πολιτική στα Σχολεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι πρακτικές που ακολουθούνται ποικίλουν από χώρα σε χώρα (Reid & Boettger 2015). Οι Ευρωπαϊκές χώρες δεν έχουν αναπτύξει ένα ενιαίο σύστημα εκπαιδευτικής παροχής για την υποστήριξη των χαρισματικών παιδιών (Sekowski & Lubianka 2015:86). Η ευθύνη για την αναγνώρισή τους εξαρτάται από τα εκάστοτε σχολεία, τους δασκάλους και τους γονείς. Τα προβλήματα διάγνωσης των χαρισματικών παιδιών θα μπορούσαν έως ένα βαθμό να

δικαιολογηθούν και από το γεγονός ότι, μεταξύ των ειδικών επιστημόνων, δεν υπάρχει ομοφωνία ως προς το προφίλ τους. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την ανάπτυξη της ειδικής αγωγής, υπάρχουν πάνω από διακόσιοι ορισμοί της «χαρισματικότητας» (European Agency for Development in Special Needs Education 2008:7). Συγκεκριμένα, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ (Eurydice) αναφέρει ότι:

> «στην αναζήτηση λογοτεχνικών και ψυχολογικών βιβλίων, μια ποικιλία διαφορετικών όρων χρησιμοποιείται για να περιγραφούν τα νεαρά άτομα που επιδεικνύουν όλους τους τύπους της χαρισματικότητας. Αυτοί οι όροι, ίσως, να καλύπτουν πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά που βρίσκονται σε συνάρτηση με την προέλευση, το ιστορικό πλαίσιο και το είδος της ευφυίας και του ταλέντου που υποδηλώνουν. Επιπροσθέτως, η ορολογία που υιοθετείται φαίνεται να συσχετίζεται με την εκπαιδευτική πολιτική που αναπτύσσεται προς όφελος αυτών των νεαρών ατόμων». (Eurydice 2006:7).

Άλλωστε, όπως υπογραμμίζουν οι Feldhusen, Asher & Hoover οι εκπαιδευτικοί στόχοι είναι αυτοί που καθορίζουν τη διαδικασία της αναγνώρισης (1984:147).

Η εκπαίδευση των δασκάλων τείνει να γίνει υποχρεωτική σε αρκετές Ευρωπαικές χώρες. Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη, βέβαια, και το γεγονός ότι το ζήτημα της κατάρτισης των εκπαιδευτικών συνδέεται και με οικονομικά μεγέθη. Γι’ αυτό και οι δάσκαλοι συχνά εκπαιδεύονται με δική τους ευθύνη, σύμφωνα με τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντά τους, αλλά και τις απαιτήσεις της δομής στην οποία εργάζονται. Αξίζει να αναφερθεί η πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που διοργανώνει ειδικά εκπαιδευτικά σεμινάρια για δασκάλους χαρισματικών μαθητών σε διάφορες χώρες, μεταξύ αυτών και η Αυστρία, η Ελβετία και η Γερμανία, που οδηγούν σε πιστοποιητικό ειδίκευσης στη χαρισματική εκπαίδευση «Specialist in Gifted Education» (Sekowski & Lubianka 2015:85). Ωστόσο, δεν θα μπορούσαμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι παρατηρείται μια δυναμική στην ανάπτυξη της χαρισματικής εκπαίδευσης στα Ευρωπαϊκά Σχολεία. Η μεγαλύτερη πρόοδος παρατηρείται στην Ελβετία, Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ακολουθούμενες από χώρες όπως η Ρουμανία και η Σουηδία.

Βιβλιογραφία

Baltzer, K. et al. (2005). *Country specific information*. Denmark.

European Agency for Development in Special Needs Education (2008). *Libson Declaration. Young People's Views on Inclusive.* Odense: European Agency for Development in Special Needs Education

Eurydice (2006). Specific Educational Measures to Promote all Forms of Giftedness at School in Europe (Working Document). Brussels: Eurydice European Unit.

Feldhusen, J. F., Asher, J. W., & Hoover, S. M. (1984). Problems in the identification of giftedness, talent, or ability. *Gifted Child Quarterly, 28*(4), 149-151.

Fisher, C. et al. 2005. *Country specific information*. Germany: Monks

Guilford, J.P., (1967). *The Nature of Human Intelligence.* New York: Mc Graw-Hill.

Hollingworth, L.S., (1942). *Children Above 180 IQ.* NY: Brance & World.

Müller-Oppliger. V, (2008). Studienhe e zum Studienprogramm. *Integrative Begabungs-und Begabtenfoerderung.* Aarau, Liestal: PH FHNW, 22-24.

Reid, E., Boettger, H. (2015). Gifted education in various countries of Europe. *Slavonic Pedagogical Studies Journal: The Scientific Educational Journal,* 4(2), 158-171.

Renzulli, J., (1977). *The Enrichment Triad Model: A Guide for Developing Defensible Pro-grams for the Gifted and Talented.* New York Creative Learning Press.

Sękowski, A., & Łubianka, B. (2015). Education of gifted students in Europe. Gifted Education International, 31(1), 73-90.

Terman, L. M., (1925). *Genetic studies of genius: Volume I. Mental and physical traits of a thousand gifted children. Palo Alto.* CA: Stanford University Press.

Thurstone, L. L., (1938). *Primary Mental Abilities.* Psychometric Monograph, no 47.

Ιστοσελίδες

Mönks, F.J., & Pflüger, R., (ed.) (2005). *Gifted Education in 21 European Countries: Inventory and Perspective.* Radboud University Nijmengen. Available online

[http://ksv-projekty.vsb.cz/icpn/repo/gifted_education_21_eu_countries.pdf]

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2004). *Η εκπαίδευση των μαθητών με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα. Οδηγίες για τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. [Online] Διαθέσιμο στη [http://users.sch.gr/stefanski/amea/odigos-xarismatika.pdf] (Ανακτήθηκε 25/08/2017).